

Bože słowo za nas

Chwal Knjeza, moja duša, a njezapomń jeho dobrotow

Swjate pismo nam kaza, nam radži, Boha svojego Knjeza chwalić, jeho dobrotu připóznac, rady do jeho pućow zwolić, na tym njedwělować, zo budžemy na kóncu z džakom wuznac móc: Ty, Božo, sy ze mnu derje měnił. Ty měješe ze mnu mysle měra a nic njezboža.

Luby čitarjo, ja chcu spytać, tebi dopokazać, zo je lěpje na dobroty w swojim žiwjenju spominać hač skiwlo Boha a čłowjekow wobskoržować. Cy-le wěsće je wjele Čicheho pjatka w našim času, wjele njeprawdy, zlóscow a čerpjenja. Jutry pak spominamy na Chrystusowe dobyće.

*Chryst je z rowa stanył
a ze wšej martry čahnył.
So z teho mamy radować,
a Chrystus chce nas troštowac.
Kyrie eleis.*

Přez čmowu nuzy do zbóžneho swěta. My smy po puću doslubjeneho kraja. Nječinmy tak, kaž by naše žiwjenje bylo jenož puć přez čémny doł. Hdyž sy nětkle w stysknosćach dla chorosće, njezabudź při wšěm Božich dobrotow a dobrotow čłowjekow. Naš zemski puć je kaž pućowanje israelskeho luda z Egyptowskeje do dalokeho slubjeneho kraja.

W 4. Mójz. 21,4-9 čitamy, zo je lud po puću přez puscinu wustał a morkotaše přećiwo Bohu a přećiwo Mójzasej: Čehodla sy nas z Egyptowskeje wuwjedł, zo bychmy w pusciny nje wumrěli? Přetož tu njeje ani chléba ani wody, a nam so wostudži tuteje skromneje jědze. - Bóh běše jim wšědnje dawał telko mana, zo móžachu so zežiwić. Takle to je z ludom: Zabyte su nuzy w Egyptowskej, zabyte su Bože hnadne džiwy při morju, w pusciny, zo Bóh

jim njeda zawutlić, hdyž běchu do smjerće hlódni a lačni, zabyte su Mójzasowe modlitwy, Mójzasowe strašne a zmužite wojowanja za lud. Mójzas běše pobožny, wulki politikar, kiž je so w časach nuzy wopokazał jako swěrný wjednik. Mójzas běše so w Egyptowskej wobarał přećiwo wulkemu nadawkej, wjednistwo luda přewzać: Što sym ja, zo bych před faraona stupić móhl? Ja njemóžu rěčeć. Bóh Knjez je jeho do politiki nuzował. Zabywši wšitkich dobrotow morkotaše lud w pusciny přeco zaso přećiwo Mójzasej a wohrožowaše z tym sam swoje žiwjenje. Bóh posła hady, a wjele Israelitow wumrě na jich kusnjenje. Mójzas jako swěrný wótc luda prošeše Boha wo smilnosť, kiž jemu přikaza mjedžaneho hada na žerdku powyšić jako znamjo wumóženja. Jana 3,14: Kaž je Mójzas hada powyšił, tak dyrbi čłowki syn powyšeny być. Štož ke Chrystusej horje pohladnje, budže wumóženy.

Mójzas njebě podarmo Boha za lud prosył. Mójzas bě politikar po Božej woli. Džensa politikarjo nimaja poľnu dowěru luda. A zaso dže wo to, zo njebychmy zabyli dobrotow, štož je so nam dóstało přez dobre džělo politikarjow. Woni su sebi našu chwalbu zaslužili. Hdyž mamy kusk dowěry do politiki, móžemy stroštnje dale kročić. W léce 1994, w léce mnohich wólbow, njesměmy jenož skorzić a dwělować, ale strózbje hladać, kotra strana ma skerje našu dowěru, zo jej damy swój hlós. Přewinjena je diktatura 1933-1945 a přewinjena je powójska diktatura z přewrotom 1989. Za to chcemy Boha chwalić a strózbje swoje demokratiske prawa wužiwać.

Čicha, pobožna chwalbanjesmě mjez nami womjelknyć. Wjele mandželstwow njeby so rozwjazalo, bychy-li mandželscy spominali na prjedawše dobrotu. Snano zeschadza z dobrych dopomnjenkow nowa wola k dalšemu zhromadnemu žiwjenju. Džělene mandželstwo je kaž rozpadana chěža, w kotrejž swójba wjace bydlić njemóže. Wosebje zlé je za džě-

či. Wone su mjenje abo bóle wopušćene, zo njewědza, komu slušaja.

Štož Boha Knjeza chwali za jeho dobroty, kroči pobožnje a z dowěru do přichoda, njech je džensniši džeń pusty.

Chwalba mjez čłowjekami worjeńša naše žiwjenje, a Bóh po swojim spodobanju nas zohnuje.

Gerhard Wirth

Jutry na Hrodzišku

Foto: A.M.

Wideofilm wo serbskim busu

Wutrobnje witaše knjez superintendant Albert dnja 31. januara 1994 do wosadneje rumnosće Michałskeje cyrkwy přez 40 Serbow, kiž běchu přichwatali z Budyšina, z blišich abo dalšich wsow wokwrjesa, samo z kónčin pod Čornobohom. Běchmy přeprašeni na předstajenje wideofilmu knjeza Handrija Wirtha. Wćipni tuž

čakachmy, što so na bětej płačće před nami zjewi.

Hizo widzachmy jako zawod wobrazy rjaneje ponowjeneje cyrkwy w Slepom. Mjez wěriwymi, kiž džěchu do svojeho Božeho domu, běchu žony w pyšnych narodnych drastach.

Wjetšinu z nas pak wosebje zajimowaše přichodny wotrězk filma, mjenujcy jězba ze serbskim busom, na kotrejž běchmy so wobdžělili dnja 23.5.1993 do krajiny wokoło Zhorjelca.

Pohlad na wurézk z wobchadneje karty, wuzběhujo pućowansku čaru, bě spomnjenje na jednotliwe stacije z rjanymi staroslawnymi cyrkwjemi.

Spóznaš so na wšelakich wobrazach bě to hišće raz rjane zhromadne dožiwenje krasneho nalětnjeho dnja.

Wosebje so nam lubjachu filmowane wurézk twarskich pomnikow, hač bě to we wjesnych cyrkwjach, w Zhorjelskej Pětrowej cyrkwi abo fasada tamnišeho bibliskeho domu. Film zblíži nam dokładnje rjanosće wumětskeho skutkowanja, kaž wustojnje twarjene wjelby w cyrkwjach, rjane klětki, pisane wokna abo w Ebersbachu, hdžež jenički

stołp je nošacy element twarjenja, štož je jenož hišće z dweju dalejšu cyrkwjow znate.

Posledni džěl filma wjedžeše nas do Wojerec, hdžež bě so wotmět 26. a 27.6.1993 47. serbski ewangelski cyrkwinski džěl.

Cyrkej bě wopór bitwow zašleje wójny, z tym zo so wupali. Woprawdžita debjenka je nětko rjany portal.

Pěkne rjanolinki z Blunja wobohačichu w swych narodnych drastach popołdński program. Zhromadne spěwanje našich ludowych pěsnjow zwurazni wosebje, zo bě to cyrkwinske zarjadowanje serbskich wěriwych.

H.K.

Rozprawa wo kubłanskim dnju

Po zwučenym wašnju zeńdžechu so 21.2. ewangelscy Serbja k swojemu kubłanskemu dnjej. Dokelž so dale wotměwa na džělowym dnju, njeje kóždemu zajimowanemu móžno, so na nim wobdžělic. Ze wšelakich přičin njeje pak so dotal spomóžniše rozrisanje namakało. Wobstajna ličba wopytowarjow pak tutu možnosť duchowneho rozpominanja a mjezsobneho zetkanja rady wužiwa.

Zeńdženje zahaji so z Božej službu, na kotrejž předowaše farar Feustel-Mínakałski na tekst 2. Kor. 6. Wón wuzběhny, zo mamy znowa póstny čas. Posćenje njeje nam wjace prikazane kaž něhdy. A tola je nam tež džensa spomóžne dopomnjenje na Chrystusowy přikład. Kóždy naš džěl je Boží dar a džěl hnadneho časa, w kotrymž mamy być Boží pomocnicy. Mamy často strach, zo při tym zwrěšćimy. Hdžež pak je wola, tam je tež puć. Njeměli naš dobry skutk posćenja a zdžeržliwosće tohodla wotstorkować, ale z nim hižo džensa započec.

Hłowna tema dnja bě tónkróć jenička a tola wažne a načasne słowo "Nadžija". Jemu so w přěnim přednošku wěnowaše naš serbski synodala K. Latka. Wón pokaza na to, kak nuzne je kóždemu čłowjekej, ju ženje njespućic, dokelž słuša do zakładow čłowjeskeho byća. Tež křesćan ju trjeba a namaka ju w Swjatym pismje. Na přikładže čezkich dožiwenjow we wójnskej jatbje pokaza, kak nadžija njese, poslynja a čłowjekej zahynic njeda.

Z rozprawy sup. Alberta wuchadžeše, zo njebě jemu dla dlěšje chorosće móžno, stajnje wšitke nadawki spjelnic. Wostatni serbscy duchowni pak su swěru serbske Bože služby swječili, kiž so w někak džesać wosadach po wšelakich wotstawkach wotměwaja. Nimo toho zarjaduja so na wšelakich městnach serbske wosadne popołdnja. Wot 1.1.1994 pak je wón po položcy ze zastojnskich winowatosćow Michałskeje wosady wuswobodženy a móže so zaměrnjo serbskim wosadnym naležnosćam wěnować.

W scěhowacej rozmołwje so wozjewi, zo myslu so w dalším přichodže na wudaće nowych serbskich spěwarskich abo snano jeno přidawka k starým. Tam měli so po přecú sylnišo zaprijec orginalne serbske kěrluš Zejlerja, Kiliana a druhich. W tym zwisku wupraji so tež přece za nowej serbskej bibliju z načasnym pismom, dokelž młodzi stare pismo čitać njedokoneja. Po dohim času budže so lětsa swjećic serbska konfirmacija w Hrodzišcu. Dale stej tež Božej službě w Radworju a Łupoji we wobłuku Domowinskeho swjedenja předwidžanej. Superintendent Wirth wozjewi, zo pojedže njedzelu, 8.5. znowa serbski bus. Tónkróć do Drježdžan a wokoliny. Za njón su dalje přizjewjenja móžne.

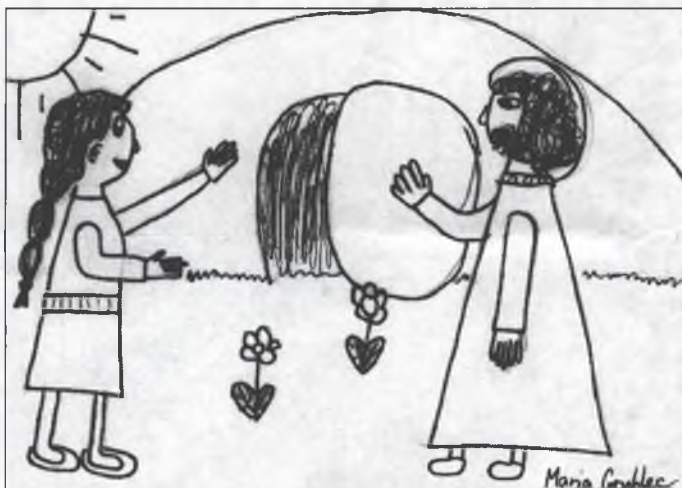
Farar Feustel w swojim přednošku na zakłady křesćanskeje nadžije pokaza, kiž wuchadza z našeje wěry. Smy stajnje živi mjez byćom a njebyćom. Tohodla mamy so znowa namakać k stołpam křesćanskeje nadžije, kotruž mamy we wěrje, kěrlušach a křesćanskich stawiznach. Dokelž so čłowjek čuje jako knjez nad swětom, da křesćanskej mysli rozpadować. Pobrachuje nam džensa wosebje ta lubosć, kiž so wšeho nadžija, a wěstosć, zo je Chrystus nadžija swěta. Čeho mamy so hewak nadžijeć, hdyž je naš abo snadž kónc swěta blisko?

Wo nadžiji w starych přistowach našich prjedownikow porěča sup. n.w. Wirth. Prawa nadžija njeje slepy optimizm bjez přičiny, ale so zepěra na wěsty zakład a so zložuje na dobro abo zle nazonženja. Zakład křesćanskeje nadžije je Bože słowo, po kotrymž mamy jónu stanic k wěčnemu žiwjenju kaž Chrystus. Čłowjek trjeba nadžiju a chudy tón, kiž je ju spuščil.

Je drje njewědomostna a so njehodži dopokazać, dokelž je wěc wutroby. Tola słowa kaž: Nadžija bolacu wutrobu hoji abo: "Pobožna wěra je dobreje nadžije mać, kiž wutrobu njezjeba", maja nam tež džensa něšto prajic. Wobhladniwi pak mamy być z nadžiju na čłowjeka a na technika.

W swojim dosłowje zwurazni

Za naše džěci

Jan 20, 1. 11-18

Na dnju po sabaće dže Marja z Magdale rano zahe k rowej. Widzi, zo je row wotewrjeny. Płakajo hlada do njeho a wuhlada jandželow sedžo. "Čehodla płakaš?" prašešej so jeje. Marja wotmołwi: "Woni su mojeho Knjeza wotnjesli, a nje wěm dokal!" Wona so wobroci a widzi muža stejo. Je to Jezus, ale njespózna jeho. Wón so praša: "Čehodla płakaš? Koho pytaš?" Marja sej myslu, zo je to zahrodnik, a praji jemu: "Jeli sy ty jeho wotnjesł, praj mi, dokal!"

Chcu po njeho hić."

"Marja!" praji Jezus k njej. Nětko spózna Marja jeho a wotmołwi: "Rabuni!" To je hebrejsce a rěka: "Mój knježe!"

Jezus rjekny jej: "Njedžerž mje! Njejsym so hišće k mojemu Wótcej wrócił. Ale dži k mojim bratram a powědaj jim wo mni: Ja póndu k swojemu a wašemu Wótcej, k mojemu Bohu a k wašemu Bohu. "Na to dže Marja k služownikam a praji: "Sym Knjeza widžała!" A rozprawješe jim, što je Jezus jej nadał.

Žohnowane jutry
přeje wšitkim čitarjam

redakcija Pomhaj Bóh

sup. Albert, zo drje je džens mało nadžije mjez ludom. Tohodla je trjeba było, wo njej hłubšo rozmyslować. Skonči tuž z nadžiju, zo zeńdženje njeje podarmo było. A. Grofa

Stara bróznja

Widžu dothe twjerde hrjady wot wětra a wjedra rozpukte a bluzniwe kaž zmoršćenja we wobliču toh starca, kiž mučny na ławce pod dubom sedžeše.

Widžu mužow ze šěrokimi sekerami kromu bić do hrjadow brunatych a tež na nowu třechu słomu klasć, kiž škitać bróznju kaž tež domske ma.

Widžu žnjenske wozy wysoke ze snopami čumpace do wočinjenych wrotow jězdzić, wěm do drobna wo dobrych, špatnych lětach, wo měrných časach, wójskich čerpenjach.

Widžu mužow při latarnjowej swěcy, prjed' hač ranje swoje wobličo pokaza, w štyrištwórkowym takće cypy machać - a běchu mučni prjed' hač přeni honak zaspěwa.

Widžu młyny, kiž při rěce stejachu a ze stajnej mocy wodymlějachu na bětu muku žito chudoh bura, kotrež bě ze swojim potom plahował.

Widžu žony z prócu chlěby tołkać a počicy před horcej pjecu stejeć, a ludźi džakownje dar Boží łamać za nowe mocy w dženskich nuznosćach.

Jan Kašpor

Foto: Jan Kašpor

Wobwodna synoda ewangelsko-lutherskich wosadow w cyrkwiskim wobwodze Kamjenc wobroća so na wšitkich tuchwilnych a přichodnych komunalnych zastupnikow:

W léce 1990 su so česćene žony a mužojo jako přichodni zapóstanicy komunow a wokrjesneho sejmika k wólbam stajili, woni so demokratise wolachu a su nowe a komplikowane nadawki přewzali, někotři hłownohamtsce, wjetšina čestnohamtsce. Woni woprowachu swój swobodny čas, su wjele zahibali, žnjeja husto wjace hněwanja hač připóznaca. Woni njejsu wězo bjezporočni, kaž tež wulcy politikarjo to njejsu. Tola husto steja naši zapóstanicy mjez rozdělnymi zajimami wjacorych zeskupenjow a njemóžeja wězo každemu prawje činić. Nic porědko zwrěšća tež z dobrymi mysličkami na nadrjadowanych instancach a běrokratskich strukturach. Zrozumimy, zo někotři poněčim elan zhubja, so dale za powšitkowne dobro komuny abo wokrjesa zasadžowac. W Braniborskej je tute wuwice k tomu dowjedło, zo wjele komunow žanych kandidatow za gmejsnje zastupnistwa abo za hamt wjesnjanosty nima.

Tohodla prosimy jako zastupnicy ewangelskich wosadow wšitke žony a wšitkich

mužow, kotřiž chcedža so za demokratiju, socialny měř a sprawnosć zasadžec: Hdyž Was w přichodnych měsacach za kandidata do komunalneho zastupnistwa abo do wokrjesneho sejmika narěča, prošu, njewotpokazajće zwoprědk! Přemyslujće dokładnje a poradźujće so ze swojimi priwuznymi a přećelemi! Njedyrbjeli runje w něčim čezkim času pře- a nowotworjenja wšitcy, kotřiž třěbnu dowěru dóstanu, swoju zwólnosć k sobudžělu nałožowac? By za komunalnopolitiske wuwice našeho přichodneho zapadołužiskeho wokrjesa katastrofalne było, hdy bychy mjena mało kmaných wosobow na wólbnych lisćinach zapisane byli abo hdy bychy radikalne zeskupjenja swojich zastupnikow do politiskich gremijow delegowac móhli. Dowěrjajće k tomu, zo Was Waši sobučłowjekojo znaja a dobru přičinu změja, Was za wólby namjetowac.

Přejemy tym, kotrymž so tute léto mandat w konunach abo we wokrjesnym sejmiku přenjese, Božu pomoc a připóznaje wjele ludźi.

Předsydstwo

Prof. dr. Miloslav Wajs zemřel

Hakle nětko zhonichmy, zo je wulki přećel Serbow prof. dr. Miloslav Wajs w Karlových Varach dnja 9.1.1994 w starobje 85 lět zemřel. Kaž kóžde

léto wopytach jeho tež loni, zo bych jemu Nowy Casnik a druge serbske publikacije přinjesl. Wón běše hižo dosć slabý, ale při wšem hišće jara zajimowa-

ny na wšem, štož so we Łužicomaj stawa.

Wjele króć smój na kemšach we wosadneje žurli českobratrowskeje cyrkweje w Karlových Varach sedžaloj a so zhromadnje modliłoj. Wón běše jedyn z tych rědkich Čechow, kotryž je hornjo- a delnjoserbsčinu derje nawuknył a tež na swojich wopytach we Łužicy nałožowal.

Tola bratr Wajs běše tež wuběrny germanist a rozmołwješe so rady z mojej žonu němsce. Jara intensiwnje přeslědži wón Goethowy Karlovarski čas - němski basnik přebywaše 13 razow w tych kupjelach - a publikowaše wo tym jara wjele. Tuž měješe wón dobre zwiski z němskim Goethowym towarstwom a wobdzěleše so často na jeho konferencach. W Karlových Varach přednošowaše wón prawidlownje wo Goethowych zwiskach z tutym městom němsce a česce.

Karlovarska džowka zastaraše svojego nana derje. Jako dołholětny wudowc zahlada so hišće poměrnje pozdže do mlódsheje knježny, kotraž wuknjeje pola njeho jako přistajena w gastronomiji němčinu. Přewšo wjele znatych křesćanskich sotrow a bratrow zhromadzi so 14. januara 1994 na přewodženju pobožneho wosadneho, kotryž bě lědma raz kemše zakomdžił. Spi w Božim měrje, luby bratře Wajso!

N.

Čitarjo pisaja

Waženy knjez fararjo!

Kóždy měšac z póstom wot Was "Pomhaj Böh" porjadnje dostawam. Wutrobný džak! Z wulkim wjeselom a zajimom Waš časopis přeco čitam. Dokelž mam jara rědko zwisk ze Serbami a ze serbskej rěču, je mi čišćany serbski tekst Wašeho časopisa jara drohi a hódnotny. Jeho słowa su rjane, hnujace a dawaja mi nadžiju. Wosebje rady čitam dopomnjenki Serbow ze zańdženosće, kotrež Wy husto wozjewjeće. Bohužel létsa njebudže móžno Budyšin wopytać. Loni běch jutry pola Serbow, kaž so snadž dopominaće, a běch Čichi pjatk na Michałskej.

Wjerš pomazy!

Waš Gerald Stone

Kowarnja Jana Stoša w Drozdzijsku. Wona je hišće we wobsydstwje Urbanec swójby. Bohužel njewužiwane twarjenje dale bóle spaduje
Foto: Malinkowa

Jan Stoš a jeho swójba

Drozdzijski kowar Jan Stoš je sebi wosrjedz zašleho lětstotka wudobyl njestawne mjeno zeswojim raznym wustupowanjom za konserwatiwne lutherstwo a přećiwo všem nowotarskim změnám w cyrkwi, šuli a w Serbach. Tak je zašoł do serbskich stawiznow jako "nabožinski fanatikar a přećiwnik doprědkarskich idejow".

Stošec swójba

Wo dotal mało znatych swójbných wobstejnosćach Jana Stoša rozprawjeja Hrodzišćanske cyrkwinske knihi:

Mać, Marija Lehmanec, je so narodziła 17.8.1779 w Drozdzijsku jako najmlódša dzowka tudyšeho wobsedźerja kowarnje Jana Lehmana. Najskerje wubudzi trochu swójbného a wjesneho skandala, hdyž bu znate, zo wočakuje 22lětna dźečo wot Drozdzijskeho wowčerjara Pětra Stoša, kiž bě syn njeboh najenka na Malečićanskim młynje. Dźečo, Hana, narodzi so 6.9.1801. Połdra měsaca po tym, 18.10.1801, swjeteše so "nječestny" kwas kowarskeje dzowki a wjesneho wowčerjara.

Młoda swójba z Drozdzijskeho woteńdže. Pětr Stoš so sta z wowčerjom we Łuwoćicach w Ketličanskej wosadze. Móžno, zo je swójba tež wospjet přečahowała, dokelž syn Jan narodzi so 28.3.1810 we Łusku w Bukečanskej wosadze.

Drozdzijski kowar Jan Lehmann hižo zahe zemrě, 1806 w

starobje 64 lět. Namrěl je kowarnju drje přichodny syn Pětr Stoš, hač pak je hdy jako kowar dźełał, njehodzi so zwěsćić. Jasnje znajmjeńša bórže bě, zo ma jeho najstarši syn Jan raz kowarnju přewzać. Po swojim wukublanju móžeše so Jan Stoš hižo z něšto wjac hač dwaceći lětami mjenować kowarski mišter w Drozdzijsku. Po poměrnje zažnej smjerći nana wróci so tež zwudowjena mać do swojeho ródneho domu a wjedžeše drje synej Janej hospodarstwo.

Młody, samostatny kowarski mišter Jan Stoš so bórže rozhladowaše za njewjestu z přiměrjeného socialneho stawa. Namaka sej tajku w jeničkej dzowce Bukečanskeho korčmarja Israela. 19.7.1836 zmandželi so w Bukečanskej cyrkwi z Hanu Christianu Israele, kiž bě šěsć lět starša hač wón.

Přichodne lěta přinjesechu młodym mandželskimaj wjele horja. Dźeći so narodžichu, ale po krótkim času swójbného wjesela wotwjeze je čelny wóz hižo na Hrodzišćanski kěrchow. Přenje dźečo, syn Jan August, rodženy 7.5.1837, zemrě šěsć dnjow stary; widlišća (Krämpfe) su podate jako smjertna přičina. Lěto pozdžišo, 25.5.1838, narodžistaj so dwójnikaj, Jan Friedrich a Jan Korla. Běštaj tak slabaj, zo dóstaštaj hnydom nuzowu křčenicu. Prjedy hač bě so tydzeń minyl, běštaj wobaj njebohaj.

Hakle štwórte dźečo,

9.2.1841 narodžena Marija Terezija, Stošecom wosta a strowa wotrosce. Ju scěhowašej hišće dalejšej dźeći: Ernst, rodženy 20.2.1843, zemrě sydom měsacow stary; Johanna Karolina, rodžena 17.8.1845, zemrě hižo po dwěmaj njedzelomaj. Ze šěsć dźeći wosta Stošecom jenož jeničke, dzowka Marija Terezija.

Do Drozdzijskeje kowarnje hišće wjac prózdnoty začahny, hdyž 16.3.1848 hišće Jana Stošowa mać zemrě.

Pobožny wojowar

Móžno, zo tragiske swójbne podawki sobu k tomu dopomahachu, zo so Jan Stoš hluboko do nabožiny zanuri a so na razneho wojowarja za lutherstwo wuwijaše. Z wotewrjenej wutrobu přiwobroci so pobožnemu hibanju, kiž tehdy přez němske kraje džeše a tež mjez Serbami tójšto přiwiska nadeńdže.

Wnjeměrnym rewoluciskim času 1848 słušeše k "bratram jednoho ducha", kotřiž po ewangelskich Serbach lutherske towarstwa załožowachu. Pódlá młodeho Jana Swory, tohorunja Drozdzijskeho, słušeše Jan Stoš k wodžacym hłowam serbskich pobožnostkarjow. Zhromadnje wudželachu 1848 Žarkowsku peticiju, w kotrejž sej žadachu, zo ma so zadžěwać demokratickim reformam předewšim na polu šulstwa. Z mocu wojowachu přećiwo serbskim doprědkarjam, wosebje wučerjam, kiž žadachu za wotstronjenjom cyrkwinskeho wliwa na šulu.

Wuwice w Němskej po rewoluciji pobožnych Serbow njespokoji. Jako chłostanje za njekřesćanske wobstejnosće wočakowachu bórzmone zjewjenje antichrysta, kiž - tak wěšćachu - wšón lud a kraj do zahuby storhnje. Zo bychu tu tej katastrofje wučeknyli, rozsudžichu so stotki pobožnych Serbow, wopušcić stary kontinent a pytać sej za morjom domiznu, hdžež móhli bohobojazne žiwjenje wjesć. 1851 woteńdže Jan Swora z nimale sto Serbami do Awstralskeje, a 1854 wjedžeše Jan Kilian nimale šěsć stow lutherskich Serbow do Texasa.

Dziwne je, zo Jan Stoš so wupućowarjam njepřizamkny. Jeho přećeljo a sobuwojowarjo

woteńdžechu. Čehodla nic tež wón? Ze swojej małej swójbu a z pjenjezami z předateje kowarnje by wón loši započatk w nowej domiznje měł hač mnozy druzy. Džeržachu jeho dobre wobstejnosće, w kotrychž bě jako kowarski mišter žiwy? Boješe so před njewěstym přichodom?

Na rewoluciske a wupućowarske lěta scěhowachu měrnije časy. Jan Stoš na nahladnosći dobywaše. Wón so postaji za wjesneho sudnika w Drozdzijsku a wuzwoli so do cyrkwinskeho předstejičerstwa Hrodzišćanskeje wosady. Swojim lutherskim nahladam wosta dale swěrný. W jeho domje zhromadžowachu so prawidłownje pobožni Serbja k "štundarskim" schadžowanjam. Wo hódneho naslědnika za kowarnju so dzowka Marija Terezija postara; 17.9.1861 so wona wuda na kowarja Korlu Urbana, syna Čornjowskeho kowarskeho mištra.

Lěta 1868 Jan Stoš hišće raz zapřimny do serbskich stawiznow. Zapoda peticiju na Budyšku wokrjesnu direkciju, w kotrejž sej žadaše, zo ma so Janej Arnoštej Smolerjej zakazać wudawanje nabožnych knihow w nowym serbskim prawopisu. Peticija njeměješe wuspěcha, wuwabi pak raznu wotmołwu Smolerja, wudatu pod titulom "Die Schmäh-schrift des Schmiedemeisters Stosch gegen die sprachwissenschaftlichen Wenden, beleuchtet vom Standpunkt der Wissenschaft und Wahrheit".

Wojowarski kowar zbudzi zajim tež za mjezami Łužicy. Na spočatku sydomdzesatych lět wopyta jeho němski wučenc Richard Andree a zawostaji nam hódne wopisanje Stošowych domjacych wobstejnosćow:

"Tam bě jeho dom! Bě to najrjeńši a najpřećelniši dom w cyłej wsi. Mjeztym zo běchu druhe hišće ze słomu kryte, měješe wón hižo scěpjelowy kryw, po čistych scěnach rosćechu spalěrowe štomy, wudwjerna běchu čerstwje wobarbene z mōdrej wolijowej barbu, čiste wokna swěćachu so w slōncu, a w zahrodce před durjemi - štož je rědko při serbskich statkach - kějachu a

wonjachu róže. Wšo skíceše najprijomniši začič.

Kaž wonkowne tak bě tež nutřkowe domu. Niska rumnosć bě idealizěrowana serbska burska stwa; hač horje bě z drjewom wukładžena, a njepobrachowašej charakteristiskej džělej serbskeje burskeje stwy, wulke kachle a polca za talerje. Na scěnach wisachu litografije Melanchthona a Luthera, pisane čišćane pobožne hrónčka w němskej rěči, wjacore wobrazy Chrystusa. Na polcy ležachu cyłe štosy serbskich spěwarskich a biblijow, drje k wužiwanju při pobožnosćach, kotrež mišter Stoš často wotměwa. Po wokolinje mjenuja jeho "toho pobožneho", a po tym, kajke nahłady čłowjek měješe, rozložowaše so mi tute mjeno pak z wusměwacym posměwkom pak z hłubokej česćownosću.

Nětko so moja njesćerpnosć skónči, a zjewi so mišter, ke kotremuž běch w poče swojeho wobliča pućował. Zastupi wulka sucha postawa, trochu stulena chodžo - Stoš bě hižo přez šěsćdzesać - z raznym faldatym mjezwocem, sylnym nosom, hustymi brjowkami a mudrym pohladnjenjom; košlaty a z nawočemi stupi ke mni a mje přecelnje witajoskići mi swoju mozlatu ruku. ...

Po rozmołwje wjedžeše mje do swojeje kowarnje, w kotrež bě runje tak čiste a porjadne kaž w domskim. Bet' und ar-beite bě zadypane do wulkeho kowadla.

Tragiski kónč

15.10.1869 zemř Janej Stošej mandželska w starobje 65 lět. Po šěsć lětach wudowskeho žiwjenja so wón znowa wožen. 11.4.1875 da so w Hrodzišćanskej cyrkwi zwěrować ze 57lětnej Hanu Hokerjec z Hrodzišća. Wona pochadžeše z niskich wobstejnosćow, bě džě jeje njeboh nan jenož najenk na žiwnosći we Worcynju był.

Žiwjenski kónč Jana Stoša bě tragiski. Pod čim je wón čerpjeł a pod čim skónčnje cyle zadwělował, njewěmy. Na silwesterskim pozdnim popoždnu lěta 1888 skónči 78lětny starc dobrowólnje swoje žiwjenje.

Hrodzišćanski farar zapisa: "hat sich in Schwermut durch Erhängen selbst entleibt".

Do našich dnjow

Štož je Jan Stoš wusywał, je płody njesło hač do našich dnjow. Jeho potomnicy słušachu k swěrnym ewangelskim Serbam wuchodneho Budyškeho kraja. Mjezwětowymaj wójnomaj su Droždžijscy Urbanec - prawnučki Jana Stoša - wosebje w serbskim Sokole čile sobustkutowali. Woženichu so ze Serbami a založichu swójby, kiž tworjachu hustodosć posledni swěrný serbski stołp w swojej so přeněmčacej wokolinje: Urbanec we Łazu, Meltkec w Barće, Kerkec a Urbanec w Droždžiju...

Swoje slědy hač do džensni-

šeho je tež zawostajił konserwatiwny lutherski duch Jana Stoša a jeho sobuwowarjow. Je drje lédma kónčin we Łužicy, hdžež by telko pobožnych ewangelskich wosadnych kaž we wsach a wosadach wokoło Droždžija było.

Młoda generacija nabožne herbstwo dale pěstuje. Njeje drje wjac serbska, ale hibićiwje džěła sobu we wosadach, zhromadźuje so w pobožnych młodžinskih kruhach a wuwiva wobšěrne samostatne džělo. Mjeno Jana Stoša drje tuta młodžina wjac njeznaje, ale jeho duch je w njej žiwy wostał.

T.M.

Kowarski nastroj při Stošec-Urbanec kowarni

Foto: Malinkowa

Wšehomócný Božo, kotryž sy přez smjerc swojeho Syna hrěch a smjerc pobit a přez jeho z rowa stanjenje nam wěčne žiwjenje dał, zo bychmy jako wumóženi w twójim kralestwje žiwi byli: Spožč nam, zo bychmy tole z cyłej

wutrobu wěрили a tebe w tajkej wěrije přeco chwalili a tebi so džakowali: Přez našeho Knjeza Jezom Chrysta, twójeho Syna, kiž je z tobu a ze Swjatym Duchom žiwy a knježi wot wěčnosti do wěčnosti. Hamjen.

Bukecy za morjom

Naše Bukecy pod Łužiskimi horami, kiž z wyšiny do Budyškeho kraja hladaja, njejsu - abo lěpje: njeběchu - jeničke swojeho mjena na swěće. Po Bukecach mjenowašej so wsy w Awstralskej a w Texasu, založenej wot serbskich wupućowarjow.

Michalska cyrkej w Tarrington (Bukecy) džensa

Bukecy w Awstralskej

Awstralske Bukecy založichu so wostředž 50tych lět 19. lětstotka w staće Victoria. Založerjo běchu hornjoserbske swójby z wuchodneho Budyškeho kraja, předewšěm z Bukecanskeje wosady.

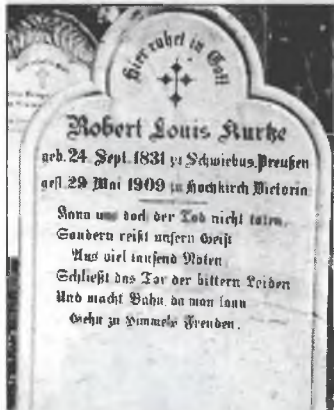
Srjedž zašeho lětstotka wupućichu něšto stow Serbow Łužicu a wupućowachu do Awstralskeje. Do cuzby jich zwabi hospodarska nuza a njespokojnosć z cyrkwinskimi wobstejnosćemi. Najwuznamniša skupina, wobstejaca z 91 wosobow, poda so 1851 pod wjednistwom Droždžičana Jana Swory na puć. Runje patoržicu 1851 dojdědzechu do Adelaide w staće South Australia.

Z přistawa nastajichu so wjacore džesatki kilometrow na sewjer k svojim znatym, Serbam, kiž běchu hižo 1848 wupućowali a sej wjes Rosenthal založili. W jich bliskosći chychu so zasydlić, zo bychu zhromadnje serbsku wosadu wutworili.

Překwapjenje bě wulke, jako nowopřichadźacy zhonichu, zo je wjetšina Rosenthalskich swoje ležownosće předała a so hotuje na daloku jězbu do

susodneho stata Victoria w nadziji, tam namakać płódniji kraj k ratarjenju.

Wosom serbskich swójbow - dwě Deuscherec z Čornjowa, Albert z Rachlowa, Petschel z Wjazońcy, Bürger z Mješic, Hundrak z Bošec, Rjenč z Koporca a Měrčin z Delan - pada so 1852 na 640 kilometrow dołhe pućowanje ze South Australia do Victoria.

Narowny pomnik na Bukečan-skim kěrchowje

Foto: Malinkowa

Rachlowčan Handrij Albert pisaše priwuznym wo tutej wurjadnej jězbje: "Džen 26. hapyrleje podachmy so na rejžu do Portland-Baya po kraju z wozami a ze wšëm skotom. Naša rejža džěše jara derje. Před wječorom bu zastate askót na pastwu pušćeny, my pak zadžětachmy wulki woheń, kóždy kaž by chcył, najbóle dwě a dwě familiji hromadže, a potom so warješe a tež chlěb pječeše. Wot Rosenthala won bě kraj jara horaty, ale prjedy rěki Murraya běše wjele runiny. Přez Murray buchmy z přewozom (Fähre) přewjezeni; kóždy bě ze swojim wozom a ze skotom, kiž měješe zapfeh-njeny, na přewóz zajěl, tón čěr-jeny skót pak bu na dwaj razaj horje zahnaty a tak přewjeze-ny, a na tajke wašnje přińdžechmy wšitcy zbožownje na druhu stronu. Ja sym z wozom a ze štyrjami wołami po kraju jěl, tón druhi skót pak sym dał sobu hnać, jón čěrješe Korla Petschel a Awgust Deutscher na konju. Wječor by so kóždy doplonwoza ze swojimi lehnył, hdžež pak wulka familija běše, da sebi podla stan abo zelt stajichu. A kóždy móžeše w měrje a pokojnu spać, dokelž jow žana džiwinu njeje, chiba kenguruhu a džiwyje psy."

Handrij Albert z Rachlowa a jeho mandželska Agnetha, rodž. Heinzec ze Stróže. Wobaj staj dołhe pućowanje ze South Australia do Victoria sobu činiloj a w Gnadenthal pola Bukec doskónčnu domiznu namakaloj. Handrij Albert je zawostajil rjane wopisanje wulkeho treka

Foto: Malinkowa

Po dokładnje měsacu docpě trek město Portland, w kotrehož wokolinje chcychusej Serbja kraj kupić. Ale zadžěwkwow bě nad měru wjele. Dlěje hač lěto dyrbjachu so z nuzu w Portlandže žiwic, doniž so přeće njedopjelni: Srjedz lěta 1853 so skónčnje poradzi, na 100 kilometrow sewjernje Portlanda ležownosć kupić.

Zasydlichu so na džiwiw kraju a založichu wjacore wsy, mjez druhim Gnadenthal, Tabor, Neukirch - pomjenowany po lužiskej Wjazońcy - a Bukeycy. Přnim sydlerjam so bór-ze dalje serbske a němske swójby přidružichu, a kónčina poča pod njewustawacej pilnosću ratarjow rozkćěwać.

Bukeycy so spěšnje na srjedzišćo cyłteje wokoliny wuwwachu, hdžež so natwarisťe cyrkej a šula. Wosada spožči sej mjeno Michałska. W přnich lětach wukonješe wosadny farar zdobom wučerske džěto. Dokelž njebě možno, w Awstralskej serbskeho duchowneho dóstać, předowaše a wučěše so jenož w němčinje, hačrunjež bě wulki džěl wosady serbski.

Kaž často w nowozaloženych wosadach dóndže w Bukecach k nabožnym rozestajenjam, w kotrychž sej jako hłownej pře-

ciwnikaj farar Schürmann a něhdyši Čornjowski młynk Michał Deutscher napřečo stejastaj. Nabožne wojowanje skónči so 1857 ze šćěpjenjom wosady. Njespokojni založichu sejswojsku wosadu, kotruž pomjenowachu po swj. Lukašu. Njedaloko Michałskeje cyrkwe natwarichu sej Boži dom a pristajichu sej swojskeho fararja.

Dlěje hač poł lětstotka mējachu awstralske Bukeycy dwě cyrkwi, dwě šuli a dweju duchowneju. Hakle w našim lětstotku so wosadže St. Michael a St. Lucas zaso zjednočištej.

Swoj najwjetši rozkćěw dožiwichu Bukeycy w 70tych lětach 19. lětstotka. Tehdy ličeše wosada na 400 dušow; we wsy mējachu hotele, wobchody, rjemjeslnikow a samo čišćer-nju. Po tym wuznam spadowaše, dokelž mnozy wobydlerjo woteńdžechu do kónčinow, hdžež bě płódniji ratarski kraj na předań.

Džensa njenamaka so mjeno Bukeycy hižo na kartach. Za čas přenjeje swětoweje wójny so w Awstralskej wšoněmske potłočowaše a po možnosći wotstro-nješe. Němčina so w zjawnosći - tež w šulach a cyrkwjach - wjace naložować njesmědžeše, a sydlišćam so jich němske

mjena bjerjechu. Tehdy překřičihu Bukeycy na Tarrington, kaž wjes džensa hišće rěka.

Bukeycy w Texasu

Texaske Bukeycy maja swoje korjenje w awstralskich Bukecach: 1855 bě zhromadnje z dalšimi serbskimi swójbami wupućował do Awstralskeje Pětr Křižan, rodženy 1827 w Krakecach, z mandželskej a jednolětnej džowku. Nowu domiznu namakachu w Bukecach a džowka bórze zemrěštej, a Křižan so znowa wozeni.

Po dwanaćelětnym wuspěšnym hospodarjenju w awstralskich Bukecach přijědžechu Křižanec 1868 do Łužicy a přebywachu dlěši čas w Budyšinj. Bě pak to jenož mjezystacija, přetož 1870 so znowa na puć podachu: do Texasa k tamnišim Serbam.

Křižan, kiž bě sej z Awstralskeje tójšto kapitala přiwježł, kupi sej wulke přestrěnje kraja něhdže 50 kilometrow zdalene wot hłowneho serbskeho sydlišća Serbina. Z přenajećom pódy přiwabi bórze dalšich sydlerjow, předewšěm Serbow. Tak nastaj wjes, kotrejž spožči so mjeno Bukeycy.

1891 založi so wosada a natwari so cyrkej na dwuhektarskej ležownosći, kiž bě Pětr Křižan darił. Drjewjany twar so w juniju 1897 při sylnym wichorje dospołnje znič. Bukeyceno započachu, njehladajo woporow a džěla, hnydom zaso twarić. Za šěsć mėsacow móžachu nowy Boži dom poswjećić. Po lětdžesatku wobstaća přisłušeše wosadže wjac hač 200 dušow. Za duchownych mējachu w přenjejojcy 20. lětstotka třoch potomnikow serbskich wupućowarjow: fararjow Dubeho, Miertschina a Zocha.

Předowaše a wučěše so spočatnje bjez wuwzaća němce. 1918 přendžechu w šuli dospołnje na jendželšćinu a wosrjedz 40tych lět přestachu z němskimi kemšemi.

Texaske Bukeycy njedocpěchu wuznam awstralskich a lužiskich Bukec. Sydlišćo wosta skromne po ličbje wobydlerjow, čehoždla tež lědma rjemjeslnikow a wobchodnikow přiwabi. Bukeycy wostachu mała ratarska wjes.

Džensa njeje hižo možno,

texaske Bukeycy nadeńc. Wjeska rěka nětko Noack, pomjenowana po serbskej Nowakec wupućowarskej swojbjje. Naj-

bóle rozšěrjene mjeno we wsypak je do džensnišeho wostało Křižanec - Zieschang.

T. Malinkowa

Pohľad na Bukečansku krajinu z hory Mount Rouse

Nadžija njeda nam zahinýc

Nadžija słuša kruće k čłowjekej, nadžija je wobstatk čłowjeskeje psychi. Čłowjek, kotryž žanu nadžiju wjace nima, je znutřka swojeje duše chory. Nadžijec so a nadžiju měc stej prastarej zapřijećej. Israelski lud nadžijese so po dołhim wuhnanstwje a pućowanju po puscínje jónu slubjeny kraj dopcěc. Kaž w bibliji čítamy, běchu tež mjez nimi ludžo, kotřiž běchu nadžiju zhubili, hdyž bu za nich čezko. Woni mějachu žadosć za mjasowymi horncami w Egyptowskej.

W Nowym zakonju čítamy: Nětk pak wostanje wěra, nadžija a lubosć, tola lubosć je najwjětša mjez nimi.

Tu so nadžiji wulka wažnosć přicpěwa, wona so takrjec k mēznikkej našeje čłowjeskeje eksistencije zběhnje. We wšěch časach a stawizniskich dobach su znamjenja nadžije a bjeznadžijnosće byli, a móhli rjec, zo stej sej runowahu dzeržat. Naša wěra do poselstwa biblije je so tuž přez generacije ludži w jich nuzy z nadžiju njesla.

Mnozy ludžo našeho časa su so wot bibliskeho poselstwa wotwobročili. Snano woni mēnja, zo su sami sylni dosć, žiwjenje zmištrować. Woni wisaja na horoskopach, na wěšćenjach a štožkuli podobne hišće dawa. Hdyž to wšitko njepomaha, potom dyrbi psychologa pomhać. Tući wšak su to studowali, a woni móžeja w někotrych padach tež wopravdže pomhać. Woni spytaja, so do čłowjeka z jeho problemami zamyslić. Wjele sportowcow,

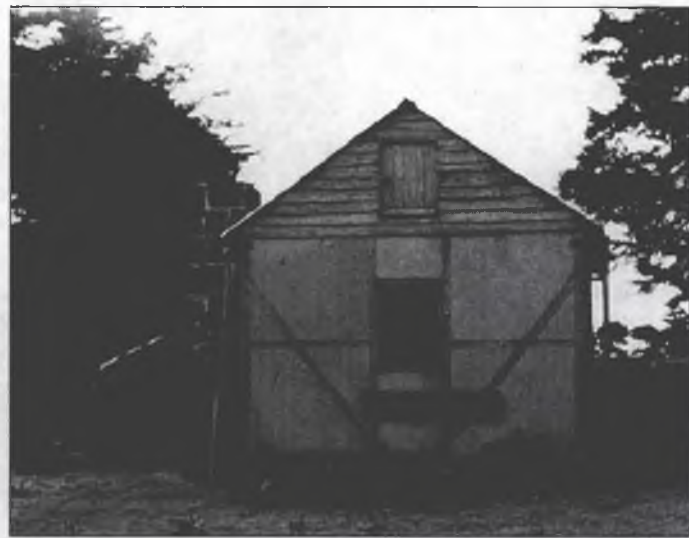
industriowych managerow, studentow a druhich trjeba před pruwowanjami a druhimi wulkimi wobćežowanjami psychologu.

Kotre wumělstwo dyrbi nětk psychologa zdokonjeć? Wón dyrbi to zdokonjeć, štož je naša džensniša tema: nadžiju zbudzić, nadžiju sylnić. Jeli wón to zdokonja, potom je swój zaměr docpěc.

Tež wěriwym čłowjekam móže so stać, zo su ze swojimi mocami na koncu. Podarmo njerěkamy fararjej tež, zo je dušepastyr. Wón poslužuje so mocy Božeho słowa. Wón pak dyrbi tež spytać nadžiju posrědkować, dowěru zbudzić. Dušepastyrstwo wukonjeć njemóžeš wot džensa na jutře. Wone je wažny džěl služby našich duchownych a trjeba nazhonjenja a přichilnosć k čłowjekej.

Što pak je, hdyž čłowjek hižo nadžije nima? Sym to sam na koncu grawočiweje wójny dožiwił. Dwaj towaršej, wonaj běštaj z Lipska a Lommatscha, běštaj pjeć lět wójny přežiwił. Hdyž so wójna 8. meje 1945 skónči, zatřělštaj so wobaj. Namakachmy jeju w lěsku a mózachmy jeju hišće na kěrchowje w Letiskej pochować. W poslednej powěsći běštaj napisat, zo njebyštaj čas přichodneje hańby a přichodneho poniženja znjesć móhłoj. Wonaj njeměještaj wjace nadžiju, zo swoju swojbu zaso widžataj.

My, kotřiž běchmy přežiwili, njebychmy tež žane štomu wutorhać móhli. Na nas čakaše jatba. Jej njemózachmy wu-

Domske Pětra Bürgera w Gnadenthalu pola Bukeyc, natwarjene 1853. Bürger pochadžeše z Mješic pod Čornobohom

čeknyć. Na jednej stronje bě Baltiske morjo, a Wuchodna Pruska a Pólska běštej wobsadźenej.

Prěni Rusojo nas wohrožowachu. My dyrbjachmy do směra Memela jěc. Druzy běchu hižo přecelniši a mēnjachu: "Kamerad, skoro domoj." Tole mózach jako Serb derje rozumić. Nam nochcyšesotole prawje wěrić, ale mały kusk nadžije, zo tola něšto wěrneho na tym je, mējachmy.

Blisko Memela smy wědzeli, zo domoj njeńdže. Na wulkej łuce běchu wokoło 10 000 jatych. My wurychmy sej jamy, a štož mēješe stan, bě zbožowny. Jako podłoha slůžachu nam jehlinowe hałžki. Wšitkim so włosy wottřihachu, a mējachmy plěch. Po štyrnaće přepytowanjach njemějachmy wjace wjele, štož nam słušeše. Jónu njeđzela w druhim lěhwje stejachu nadobo někotre sta wojakow před nami. Wšitko džěše spěšnje. Přez spalěr bajonetow čěrjachu přeco 80 do jednoho wagonu. Tam ležachmy nimale jedyn na druhim. Jědzechmy najprjedy na pońnoc, potom do dołheho ranja přez Moskwu, Kuibyšew nad Wolgu a potom dale do ranja. Po jědnaće dnjach dyrbjachmy něhdže čah wopušeć. Naše lěhwo bě kólnja cyhelnicy, hdžež stejachu přice za 1 000 ludži na hołych deskach. Hlód a wosom mēšacow zymy nas jara wosłabichu. Mnozy mēnjachu, zo tam wšitcy zahinjemy. Jenož někotři nadžijachy so na nawrót domoj. My běchmy něhdže w Uralu, a

sydlišćo rěkaše Magnitka. Tu běchu dobru železnu rudu namakali. Ludžo běchu chudzi a chodžachu w drabach. Z wulkeho džěla běchu nuzowani tam žiwi byc a čujachu so kaž my jako jeći w swojim kraju. Woni njesmēdžachu wokolinu bjez dowolnosće wopušeć. Wšitke narody tutoho wulkeho kraja běchu tam zastupjene. Hakle w decembru 1945 smēdžachmy domoj kartu pisać. Wjele z Wuchodneje Pruskeje a Šleskeje njewědžachu, hdže pisać. Hdyž potom 1946 přenje powěsće z domizny přichadžachu, mējachmy nadžiju, zo domiznu zaso wuhladamy. Hwězdy na njebju běchu na pońnocnym njebju samsne kaž doma, a wone běchu kaž most přez 4 000 km domoj.

Něhdže polsta towaršow pochowachmy do zymneje cuzeje zemje. Smēdžachmy jich w nocy pohrjebać bjez kašća, jenož do płachty zawalenych. Kěrchow za jatych běše kilometer wot lěhwa zdaleny. W sněhowym wichorje běchmy orientaciju zhubili a jenož z wulkej nuzu namakachmy wjesku.

Ludnosć běše hač na někotrych fanatarjow nam přichilena. Jako jeći mējachmy tež jandželow, kotrychž chcył tak mjenować. To běše načolnik Archipow, kiž bě tam wuhnaty. Wón zapisa za nas kōždy džen 150 % spjelnjeneje normy. Za to dostachmy 200 g tołčenych bėrnow w "hotelu k mazanej lžicy", kaž prajachmy k ruskej kantinje.

To běše Tatarowka Marusja

Achmirowa. Jeje muž bě so jako wulkowobsedźer 200 wowcow we wuhnanstwjje zhubił, jeje jenički syn we wójnje zhubjeny. Z jeje džěłoweho městna w kantinje běchu ju wustorčili, dokelž bě jatych podpěrowała.

Što je dyrbjał mój přečel Siegfried Jahn z Ringenhaina přetrac? Hdže běše jeho nadžija? Jeho zasudžichu 1950 k 25 lětam nuzowaneho džěła a 1952 k dalšim 25 lětam. To bě hórje, hač bychy jeho zatřělili. Po jednać lětach wróci so wón 1956 domoj. Wón bě po třoch tydženjach jaty w bunkeru cedlu podpisał, na kotrejež hornjej položcy bě napisane, so je dweju Rusow zatřělili, zo běše naspalenju wjeskow wobdžělny atd. Cedla bě sfałdowana, a na položcy, kotruž bě wón wi-
dzał, běchu jenož zapiski k jeho wosobje.

Móže byc, zo je někotryzkuli w swojim žiwjenju podobne dožiwił. Moje nazhonjenje za žiwjenje po nimale 70 lětach na swěće je:

Nadžija njese, nadžija posyl-
nja, nadžija njeda nam zahinyc.

Kurt Latka

Chryst z rowa stanył a ze wšej marty čahnył; so z teho mamy zradować, a Chrystus chce nas tróštować, Kyrie eleis.

Hdyž wón njeby stanył, by do hele swět padnył; hdyž nětk pak z rowa stanył je, my Jezom Chrysta chwalimy, Kyrie eleis.

Halleluja, halleluja, halleluja, so z teho mamy zradować, a Chrystus chce nas tróštować. Kyrie eleis.

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. Rjadowe Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. - Ludowe nakładnistwo Domowina t.z.w.r., Sukełnska 27, 02625 Budyšin. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 02625 Budyšin, tel. 4 22 01. - Sadžba: Serbske Nowiny Budyšin, čísć: Serbska čísćernja t.z.w.r. w Budyšinje. - Wuchadza jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 30 000 110, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 850 549 62

Foto: P.A.

Serbski bus

je lětsa njedzelu, 8. meje, po puću.

Wotjědzemy rano w 7.00 hodž. na drože Awgusta Bebela w Budyšinje a wróćimy so w 19.00 hodž.

Někotre městna su hišće swobodne!

Přizjewić móžeće so pola sup.n.w. Gerharda Wirtha w Budyšinje na Čornobohowej 12, tel. Budyšin 4 77 88 abo pola knjeza Handrija Wirtha, Njeswačidlo, Siedlerweg 11, tel. Njeswačidlo 54 56

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina. Z wutrobnej radosću serbskemu ludej wozjewjamy, zo je naš sławny serbski komponist, knjez kantor em. K.A. Kocor w Ketlicach, "Serbski rekwiem posłowach Swjateho pisma za sola a chór z přewodom orchestra" ze znatej mišterskej wustojnosću zestajał. Cyłe wulkotne džěło, kotrehož partitura 122 stronow wopřija, je wón za krótki čas (wot 12. januara hač do 3. měrcat.l.) z Božej pomocu dokonjał a z tym nowy dopokaz wo wosebitej plódnosći swjeho mócného ducha podał. Woprawdže krasne motiwy je wón, so teksta kručě dźeržo, tež w tymle opusu z bohatymi harmonijemi a kćějacej melodiku po zwučenym wustojnym wašnju wobdžěłał a z tym swojim Serbam najrjeńše wukładowanje Božeho swjateho słowa poskićil...

SN, 7. hapyrleje 1894

Powěsć

Běła Woda. Srjedz 19. lěstotka běše Běła Woda hišće wjeska z někak 300 wobydlerjemi. Přez industrializaciju pak ličba wobydlerjow přiběraše, tak zo měješe Běła Woda w léce 1890 hižo 2 200 wobydlerjow. Nětko so tež na wu-

tworjenje samostatnje wosady mysleše. 1889 so wot Mužakowa džělichu a hromadže z Kutami (Hermannsdorf) nowu wosadu załožichu. Přenje Bože služby so w šuli a pozdžišo w hotelu wotměwachu. 1892 so zakładny kamjeń zatwar cyrkwe položi a hižo za lěto móžeše so cyrkej poswjećić. Cyrkej w Bělej Wodze potajkim loni swój stoty jubilej swjećese.

Přeprašujemy

01.04 - Čichi pjatk

09.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (fr. Feustel)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (sup. Albert)

14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

03.04. - 1. dzeń jutrow

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

04.04. - 2. dzeń jutrow

09.30 hodž. kemše w Bukecach (fr. Malink)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (fr. Malink)

14.00 hodž. kemše w Hrodzišću (fr. Malink)

10.04. - 1. njedzela po jutrach

08.30 hodž. kemše w Barće (fr. Malink)

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (sup. n.w. Wirth)

16.04 - sobota

14.30 hodž. wosadne popoždnyo w Hućinje (sup. Albert)

17.04. - 2. njedzela po jutrach

14.00 hodž. wosadne popoždnyo we Łazu (sup. Albert)

24.04. - 3. njedzela po jutrach

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (fr. Malink)

18.00 hodž. kemše w Smječkecach (sup. Albert)

27.04. - srjeda

15.00 hodž. wosadne popoždnyo we Wochozach (sup. Albert)

01.05. - 4. njedzela po jutrach

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)